

МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Одеса

17 травня 2022 року

Україна Польща Литва Латвія
Німеччина Швейцарія

Ukraine Poland Lithuania Latvia Germany

Switzerland

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціальної роботи

Співорганізатори:

Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)

Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України

Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації

Громадська організація «Асоціація професійних Консультантів і
Супервізорів»

**МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

17 ТРАВНЯ 2022 РОКУ

Одеса
2022

Редакційна колегія:

Головний редактор: Корнєшук В. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Члени редакційної колегії:

Климанська Л. Д., доктор політичних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент, директор інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка»

Пивоварчик І. М., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Пущев А. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, професор Департаменту гуманітарних наук і мистецтв Європейського гуманітарного університету (Вільнюс, Литва)

Романовська Л. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Хмельницького національного університету

Тодорцева Ю. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Федірчик Т. Д., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рецензенти:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Онищук В. М., доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

A43 Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали дев'ятнадцятої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 травня 2022 р.) / гол. ред. В. В. Корнєшук. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2022. – 195 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми психології, соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

5. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

Вакуленко О. В. (<i>Київ, Україна</i>)	117
Розвиток молодіжної політики України	
Чернета С. Ю. (<i>Луцьк, Україна</i>)	119
Деякі особливості надання соціальних послуг в умовах воєнного стану	
Кожокар К. С., Лисенко О. М. (<i>Одеса, Україна</i>)	121
Загальні принципи та зобов'язання щодо осіб з інвалідністю	
Данилюк К. В. (<i>Рівне, Україна</i>)	123
Соціальна політика в забезпеченні партнерства державного та недержавного суспільних секторів на ринку праці в період війни	
Сташкевич Еріка, Лисенко О. М. (<i>Рига, Латвія – Одеса, Україна</i>)	126
Міграційна політика: досвід Латвії	

6. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Равлюк Т. А. (<i>Чернівці, Україна</i>)	129
Формування усвідомленого батьківства молоді	
Слободянюк О. Р. (<i>Одеса, Україна</i>)	131
Екологічне виховання: сучасні аспекти	
Височина Ю. О., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	133
Профілактика віктимної поведінки старших підлітків	
Лопатнікова Д. С., Тодорцева Ю. В. (<i>Одеса, Україна</i>)	135
Хепіслепінг як сучасна форма кібербулінгу серед підлітків	
Санатарчук І. В., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	137
Емоційний інтелект та групова згуртованість підлітків	
Бункіна М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	139
Родинна безпека дитини в умовах воєнного часу	
Стрілець І. М., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	141
Соціальна адаптація підлітків з різними акцентуаціями характеру	
Кікінежді О. М. (<i>Тернопіль, Україна</i>)	143
ЗВО як суб'єкт соціального партнерства «освітній заклад – родина – громада»	

7. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Корнешук В. В. (<i>Одеса, Україна</i>)	146
Зворотний зв'язок зі здобувачами як засіб забезпечення якості викладання академічного письма	
Алмонайтене Юнона Сильвія (<i>Каунас, Литва</i>)	148
Цифровізація і відповідні зміни в суспільстві як фактор стратегічних змін в закладах освіти	

У напрямку перетворюючої корекції доцільно використовувати наступні форми роботи з підлітками: психологічне консультування як підлітків, так й батьків, психологічне просвітництво й психологічний тренінг. Так, у процесі консультування психолог намагається вирішити чотири основні завдання:

- сформувати у підлітка здатність об'єктивно підходити до особливостей свого характеру;
- розширити діапазон можливих способів поведінки підлітка в тяжких для нього ситуаціях;
- допомогти підлітку осмислити зі значущими для нього позиціями можливі проблеми;
- спільно з підлітком сформувати позитивну програму майбутнього.

Акцентуації характеру – це підґрунтя, визначний фактор для розвитку психогенних розладів. У цих випадках від типу акцентуації залежить як вибіркова чутливість до визначеного психогенного фактору так і особливості клінічної картини. У більшості випадків акцентуації характеру створюють передумови для формування девіантної поведінки, особливо в підлітковому віці, та можуть бути фактором для розвитку невротичних реакцій, неврозів, патохарактерологічних особливостей, агресивної поведінки, сприяти порушенню процесів самореалізації та соціальної адаптації. Таким чином, для того щоб уникнути відхилень у поведінці дітей, батькам і педагогам слід вчасно звернути увагу на особливості характеру дитини.

Кікінезді О. М. (Тернопіль, Україна)

ЗВО ЯК СУБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА «ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД – РОДИНА – ГРОМАДА»

У тезах обґрунтовується актуальність та соціальна затребуваність гендерночутливого ЗВО як суб'єкта соціального партнерства. Обґрунтовуються механізми формування егалітарної свідомості майбутніх соціальних працівників шляхом поширення системи гендерних знань та реконструкції статевих стереотипів. Показані ефективні шляхи соціального партнерства у триаді «освітній заклад – родина – громада».

Kikinezhdі O. (Ternopil, Ukraine)

HEI AS A SUBJECT OF SOCIAL PARTNERSHIP «EDUCATIONAL INSTITUTION – FAMILY – COMMUNITY»

The article deals with an actuality and social demand of a gender-sensitive university as a subject of social partnership. The mechanisms of formation of egalitarian consciousness of future social workers by the spreading of the system of gender knowledge and reconstruction of gender stereotypes are substantiated. Effective ways of social partnership in the triad «educational institution – family – community» are shown.

В умовах війни гостро затребуваною проблемою постає підготовка компетентних соціальних працівників до роботи з особами, які переживають складні життєві обставини, оволодіння майбутніми фахівцями соціономічних професій гендерночутливими технологіями соціально-психологічного консультування та реабілітації, надання психологічної допомоги найбільш вразливим верствам населення у територіальній громаді.

В центрі уваги світової гуманітарної науки сьогодні – питання дотримання поваги до прав і свобод людини, людської гідності, міжкультурного діалогу, застосування освітніх платформ з кращими практиками формування демократичного, недискримінаційного, інклюзивного, безпечного середовища у освітніх закладах («gender equitable learning environment», «gender-balanced education», «non-sexist education»).

Сутність та принципи недискримінаційної освіти, що ґрунтується на принципах гендерно-чутливого підходу розкрито у зарубіжних (С. Бем, Ш. Берн, Л. Еліот, Ф. Джексон, К. Лінч, Г. Острем) і вітчизняних дослідженнях (Т. Говорун, С. Вихор, О. Кізь, О. Кікінежді, Л. Кобелянська, В. Кравець, О. Малахова, О. Марущенко, Т. Марценюк, Ю. Савельєва, Н. Світайло, О. Сулова, С. Штурхецький). На побудові нової парадигми соціальної роботи як сфери надання соціальних послуг компетентними фахівцями диференційовано й адресно залежно від потреб клієнтів наголошують А. Капська, І. Козубовська, Г. Лактіонова, Л. Міщик, В. Поліщук, Г. Слозанська, І. Трубавіна, С. Харченко.

Гендерночутливе університетське середовище як суб'єкт соціального партнерства розглядається нами як гендерно-справедливе, що базується на принципах соціальної справедливості, рівності, егалітарності та паритетності статей, рівноправності всіх учасників освітнього процесу та громади. Гендерна компетентність майбутнього соціального працівника – це різновид професійних знань, які визначають його позицію в теоретичній, методичній та практичній фаховій діяльності. Гендерні знання включають уявлення про: біполярний конструкт гендеру (поляризація маскулітності-фемінності як жорстка дефініція статевих ролей в патріархальній культурі); андроцентризм як традиція підпорядкованості жіночої статі та домінування чоловічої; егалітарний (партнерський) конструкт гендеру; сексизм як упереджене та стереотипізоване ставлення; відкриту дискримінацію як практикування різних навчальних програм для хлопчиків та дівчаток; приховану дискримінацію як насадження гендерних стереотипів у змісті навчальних матеріалів; стереотипні уявлення про гендер у педагогів загальноосвітніх закладів [1, с. 9-72].

Як засвідчив досвід діяльності науково-дослідного Центру з проблем гендерної освіти та виховання молоді НАІНУ-ТНПУ ім. В. Гнатюка, дієвими механізмами формування університетського середовища як суб'єкта соціального партнерства стали: реалізація принципів гендерної рівності та студентоцентрованого підходу до організації навчально-виховного процесу; впровадження гендерно-освітніх тренінгів, антибулінгових та антидискримінаційних практик; набуття студентами навичок проведення

гендерного аналізу; вміння розв'язувати проблеми навчання й виховання з позиції особистісно-егалітарного підходу; формування егалітарної свідомості майбутніх соціальних працівників шляхом поширення системи гендерних знань та реконструкції статевих стереотипів.

Ефективні шляхи соціального партнерства ЗВО з територіальною громадою стосуються набуття майбутніми соціальними працівниками гендерних компетенцій в процесі викладання гендерних курсів, активізації суб'єктності та конкурентоспроможності студентської молоді обох статей, розробки та впровадження соціально-психологічних реабілітаційних технологій, розвитку інфраструктури гендерно-освітніх центрів та школи гендерної рівності як школи волонтерства, проведення гендерного мейнстрімінгу та аудиту як інноваційних інструментів реалізації соціально-важливих проєктів, як-от: «Тролейбус Щастя», міжнародних програм «Темпус «ELITE»: Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту», «Кросмедіа і якісна журналістика», «STEM-освіта», «Академічна чесність як умова сталого розвитку вузу та соціальної справедливості», просвітницьких програм для педагогічної громадськості: «Фінансова мудрість родинної педагогіки» (проєкт «Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II)»); «Відкриті освітні студії «Освітній заклад – територія прав людини» (у межах проєкту «Удосконалення юридичної освіти та освіти з прав людини», що впроваджується Координатором проєктів ОБСЄ в Україні у співпраці з МОН України) як чинників апробації європейської моделі паритетної демократії до національних реалій

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

Кравець В. П., Говорун Т. В., Кікінежді. Гендерна освіта: теорія та практика: навчальна програма з інтегрованого курсу для студентів педагогічних вузів. *Гендерні стандарти сучасної освіти*. Збірка рекомендацій. Ч. 3. К., 2011. С. 9-72.